

21. YÜZYILDA NEDEN YENİDEN KEMALİZM?

Kaan Öğüt

Son yıllarda Kemalizm Türk ve Dünya düşünce alanında yeniden tartışılan bir kavram oldu. Bunda en büyük pay ulusal devletlerin ve ulusal ideolojilerin günümüzün küreselleşen dünyasında yok olması gerektiğini savunan kesimlerin. Küreselleşmenin karşısında tek engel olarak ulusal devlet modelinin kaldığını belirleyen emperyalist ideologlar Türkiye özelinde saldırılarını ulus devlet modelini kuran Kemalist düşünceye yönlendirdiler. Bu saldırılar 1979'a kadar uzanıyor. O tarihte Le Monde gazetesinde yer alan "Kemalizmin Sonu mu?" başlığıyla yayınlanan makalede Kemalizmin kalkınma modelinin başarısız olduğu söyleniyordu. Taner Timur bu makalede 1980'lerde gündeme gelen Türk İslam sentezi arayışlarının teorik ipuçları bulunduğunu hatırlattıktan sonra şu soruyu soruyor. Kemalizm kültürel köken arayışına ters düştüğü için mi bitmiştir yoksa neoliberal dalgaya ters düştüğü için mi? CIA eski ajanları Fuller ve Henze'nin Kemalizmin artık geçerliliğini yitirdiğine, Türkiye'nin ılımlı islamla yönelmesi gerektiğine dair yazıları Huntington'un Rusya'nın Lenin'i reddetmesinden daha şiddetli bir biçimde Türkiye'nin Atatürk'ün mirasını yadsıması gerektiği iddiası, emperyalizmin niyetini açıkça ortaya koyuyor. SSCB ve Yugoslavya'nın yıkılmasından sonra bölgedeki tek direnç merkezini yıkarak ılımlı islamcı bir federasyon kurmak.

Açıkça görülüyor ki 21. yüzyılda Kemalizm bizzat onun karşıtları ve düşmanları tarafından gündeme getirilmiş oldu. Böylece bir anlamda küreselleşme ile artan ekonomik güçlüklerle ulusal devlet ve Kemalizm arasında sağlıklı bir ilişki kuramayan Atatürkçüler de uyanmaya başladılar. Öyle ya sosyalistinden, küreselleşmeci sosyal demokratına, liberalinden, ikinci cumhuriyetçisine, ılımlı islamcısından radikal islamcısına her kesimin Kemalizme saldırmasının bir anlamı olmalıydı.

Kemalizmin 21. yüzyılda Türkiye ve diğer azgelişmiş ülkeler açısından önemi, yalnızca ulusal devletin korunması ile sınırlı değil. Aynı zamanda Kemalizm önerdiği kalkınmacı karma ekonomik modellerle de gündemde. Üstelik yalnızca pratik alanda değil, Kemalizmin ekonomi poitiği, "kalkınma iktisadı" disiplini küreselleşme karşısında düştüğü bunalımdan da kurtaracak teorik zenginliğe sahip. Kemalistlerin ortaya koyduğu "merkez – çevre" teorisi bugün yeniden gündemde. Korkut Boratav bu birikime vurgu yaparken. Yıldız Sertel ve Yakup Kepenek Asya Kaplanlarının kalkınması ile Kemalist karma ekonomik modelin geçerliliğini koruduğunun ispatlandığını dile getiriyorlar.

Bunun yanında bugün ağırlıklı olarak batıda gündeme gelen "Üçüncü Yol" tartışmalarının azgelişmiş ülkelere yansması Mümtaz Soysal'ın da belirttiği gibi Kemalizmin daha 1930'larda önerdiği sistemi gündeme getiriyor. Kapitalizm ve sosyalizme karşı bir üçüncü yol olan Kemalizm kaçınılmaz olarak tartışma alanındaki yerini alıyor. Üstelik diğer iki sistemin de açmazlarının açıkça ortaya çıkmasıyla güçlenmiş olarak.

Kemalizm jeopolitik bir ideoloji olarak 21. yüzyılın şekilleneceği Avrasya için de çok büyük bir önem taşıyor. Kemalizmin önerdiği laik, bağımsız ulus devletlerin dayanışmasına yönelik model bugün Avrasya'nın her türlü emperyalizm tarafından sömürülmesine engel olabilecek birikimleri taşıyor. Artık Türkiye'de çeşitli dergilerde "Avrasya Entegrasyonunda İdeolojik Bir Kavram: Kemalizm" başlıklı yazılar yayınlanıyor, "Atatürk ve Avrasya" isimli kitaplar basılıyor. Kemalizm yalnızca Orta Asya Türk Cumhuriyetleri için değil Pakistan ve hatta İran gibi bölge ülkeleri için de bir model olma özelliğini taşıyor.

Kemalizm Mustafa Kemal'in eleştirel akılcı düşünce ve bilim felsefesiyle de düşünce alanında önemli bir boşluğu doldurarak, dogmatik ideolojilere saplanma ya da ideolojileri reddetme yanlışına düşmeden Türk Gençliği'ne tutarlı, bilimi, teknolojik gelişmeleri, dünyanın içinde bulunduğu değişimi algılayabileceği bir birikim sağlıyor.

Kemalizm bir toplum mühendisliği projesi olarak Türkiye'yi 21. yüzyıla taşıyacak pratik ve kuramsal donanımı bizlere sağlıyor. Şimdi Kemalistlerin bu birikimi kullanarak harekete geçmeleri gerekiyor. AYDINLANMA 1923 bu süreçte üzerine düşeni yapmaya hazır.